

minis recte vocetur « Nobiscum Deus ¹ : » non alter Deus, alter homo. Exultet itaque in credentibus mundus, quibus salvandis venit per quem factus est mundus, conditor Mariæ, natus ex Maria : filius David, Dominus David : semen Abrahæ, qui est ante Abraham : factor terræ, factus in terra : creator cœli, creatus sub cœlo. Ipse est dies quem fecit Dominus, et dies cordis nostri ipse est Dominus. Ambulemus in lumine ejus, exulemus et jucundemur in eo.

SERMO CLXXXVIII².

In Natali Domini, V.

I. FILIUM Dei, sicuti est apud Patrem æqualis illi et cœternus, in quo condita sunt omnia in cœlo et in terra, visibilia et invisibilia, Verbum Dei et Deum, vitam et lucem hominum, si laudare moliamur, non mirum est quod nulla humana cogitatio, nullus sermo sufficiat. Quomodo enim laudare digne valeat lingua nostra, quem cor nostrum adhuc videre non valet, ubi oculum condidit quo possit videri, si purgetur iniquitas, si sanetur infirmitas, et fiant beati mundo corde, quia ipsi Deum videbunt? Non mirum est, inquam, nos non invenire, quibus verbis unum Verbum dicamus, in quo dictum est ut essemus, qui de illo aliquid diceremus. Hæc enim verba cogitata atque prolata mens nostra format, illo autem Verbo ipsa formatur. Nec eo modo facit homo verba, quo

¹ Matth. 1, 23. — ² Alias de Tempore 25.

modo est factus ipse per Verbum : quia nec eo modo genuit Pater unicum Verbum, quo modo fecit cuncta per Verbum. Deum quippe genuit Deus ; sed simul gignens et genitus unus est Deus. Mundum autem fecit Deus ; mundus transit, et permanet Deus. Et sicut ea quæ facta sunt, se ipsa utique non fecerunt : sic a nullo factus est, per quem fieri omnia potuerunt. Non igitur mirum, si homo factus inter omnia, verbis non explicat Verbum, per quod facta sunt omnia.

II. Huc itaque paululum aures et animos advertamus, si forte valeamus aliquid congruum dignumque dicere, non ex eo quod « In principio erat Verbum, et Verbum » erat apud Deum, et Deus erat Verbum : » sed ex eo quod « Verbum caro factum est : » si forte dicatur a nobis per quod « habitavit in nobis ; » si forte ibi possit esse dicibilis, ubi voluit esse visibilis. Propter hoc enim et istum celebramus diem, quo nasci est dignatus ex virgine : quam generationem suam fecit ab hominibus utcumque narrari. In illa vero æternitate, in qua Deus de Deo natus est, « Generationem ejus quis enarrabit ¹ ? » Ibi talis dies non est, qui solemniter celebretur. Neque enim transit anniversario volumine rediturus ; sed manet sine occasu, quia non cœpit exortu. Est ergo illud unicum Dei Verbum, illa vita, illa lux hominum, æternus quidem dies : iste autem in quo humanæ carni copulatus, factus est tanquam sponsus procedens de thalamo suo, nunc hodiernus est, cras fit hesternus. Verumtamen hodiernus natus ex virgine commendat æternum, quia æternus natus ex virgine consecravit hodiernum. Quas itaque laudes charitati Dei dicamus, quas gratias agamus ? Qui nos ita dilexit, ut propter nos fieret in tempore, per quem facta

¹ Isai. LIII, 8, et Act. VIII, 33.

sunt tempora ; et multis servis suis in mundo minor esset ætate , ipso mundo antiquior æternitate ; homo fieret qui hominem fecit , crearetur ex matre quam creavit , portaretur manibus quas formavit , sugeret ubera quæ implevit , in præsepi muta vagiret infantia Verbum , sine quo muta est humana eloquentia.

III. Vide , o homo , quid pro te factus est Deus : doctrinam tantæ humilitatis agnosce , etiam in nondum loquente doctore. Tu quondam in paradiso tam facundus fuisti , ut omni animæ vivæ nomina imponeres : propter te autem Creator tuus infans jacebat , et nomine suo nec matrem vocabat. Tu in latissimo fructuosorum nemorum prædio te perdidisti , obedientiam negligendo : ille obediens in angustissimum diversorium mortalis venit , ut mortuum quæreret moriendo. Tu cum esses homo , Deus esse voluisti , ut perires : ille cum esset Deus , homo esse voluit , ut quod perierat inveniret. Tantum te pressit humana superbia , ut te non posset nisi humilitas sublevare divina.

IV. Celebremus ergo cum gaudio diem , quo peperit Maria Salvatorem , conjugata conjugii creatorem , virgo virginum principem ; et data marito , et mater non de marito ; virgo ante conjugium , virgo in conjugio ; virgo prægnans , virgo lactans. Sanctæ quippe matri omnipotens Filius nullo modo virginitatem natus abstulit , quam nasciturus elegit. Bona est enim fœcunditas in conjugio : sed melior integritas in sanctimonio. Homo igitur Christus qui utrumque præstare posset ut Deus , (idem namque homo , idem Deus ,) nunquam sic daret matri bonum quod conjuges diligunt , ut auferret melius propter quod virgines matres esse contemnunt. Virgo itaque sancta Ecclesia celebrat hodie virginis partum. Huic enim dicit

Apostolus : « Aptavi vos uni viro virginem castam exhibere Christo¹. » Unde « virginem castam » in tot populis utriusque sexus , in tot non solum pueris et virginibus , verumetiam conjugatis patribus , matribusque ? Unde inquam « virginem castam , » nisi in fidei , spei , et charitatis integritate ? Virginitatem proinde Christus Ecclesiæ facturus in corde , prius Mariæ servavit in corpore. Humano quippe conjugio sponso foemina traditur , ut virgo jam non sit : Ecclesia vero virgo esse non posset , nisi sponsum cui traderetur , filium virginis invenisset.

SERMO CLXXXIX².

In Natali Domini , VI.

I. SANCTIFICAVIT nobis , fratres , istum diem , dies qui fecit omnem Diem. De quo Psalmus canit : « Cantate Domino Canticum novum ; cantate Domino omnis terra. » cantate Domino , et benedicite nomini ejus : benedicite » de die in diem salutare ejus³. » Quis est dies de die , nisi Filius de Patre , lumen de lumine ? Sed dies ille hunc genuit diem , qui de virgine natus est hodie. Dies ergo ille non habet ortum , non habet occasum. Diem dico Patrem Deum. Quid est dies , nisi lumen ? Non oculorum carnalium , non lumen commune cum pecoribus ; sed lumen quod Angelis lucet , lumen cui videndo corda purgantur. Transit ista nox in qua modo vivimus , in qua nobis accenduntur lucernæ Scripturarum : et veniet illud quod in

¹ 2 Cor. XI, 2. — ² Alias de Diversis 55. — ³ Psal. xcv, 1, 2.

forte minus integri : sed in sanandis necessaria exemplaria nos debent.

Isid. 1, 3.

Psalmo canitur: « Mane astabo tibi, et contemplabor te¹. »

II. Dies ergo ille, Verbum Dei, dies qui lucet Angelis, dies qui lucet in illa unde peregrinamur patria, vestivit se carne, natusque est de Maria virgine. Mirabiliter natus. Quid mirabilius virginis partu? Concipit, et virgo est; parit, et virgo est. Creatus est de ea quam creavit: attulit ei foecunditatem, non corrupit ejus integritatem. Maria unde: Ex Adam. Adam unde? De terra. Si Maria de Adam, et Adam de terra; ergo et Maria terra. Si autem Maria terra, agnoscamus quod cantamus: « Veritas » de terra orta est. » Quale nobis beneficium praestitit? « Veritas de terra orta est, et justitia de coelo prospexit². » Judaei enim, sicut dicit Apostolus, « Ignorantes Dei justitiam, et suam volentes constituere, justitiae Dei non » sunt subjecti³. » Unde potest homo esse justus? a semetipso? Quis pauper sibi dat panem? Quis nudus cooperitur, nisi acceperit vestem? Unde justitia? Quae justitia sine fide? « Justus enim ex fide vivit⁴. » Qui sine fide se dicit justum, mentitur. Quoniam mentitur in quo non est fides; si vult dicere verum, convertat se ad veritatem. Longe enim veritas erat, quae de terra orta est. Dormiebas, venit ad te: gravi opprimebaris somno, excitavit te: viam tibi fecit per se, ne perderet te. Ergo « Veritas de terra orta est, » quia Christus de Virgine natus est: « Justitia de coelo prospexit, » ut per justitiam homines respicerent, qui per injustitiam desipuerunt.

III. Mortales eramus, peccatis opprimebamur, poenas nostras portabamus. Omnis homo quando nascitur, a miseria inchoat. Noli quaerere prophetantem: interroga nascentem, vide flentem. Cum haec esset in terra Dei indignatio, qualis subito facta est dignatio? « Veritas de terra » orta est. » Creavit omnia, creatus est inter omnia. Fe-

¹ Psal. v, 5. — ² Id. lxxxiv, 12. — ³ Rom. x, 3. — ⁴ Id. i, 17.

cit diem, venit in diem. Dominus Christus in aeternum sine initio apud Patrem, habet et Natalem. In principio Verbum, qui nisi haberet humanam generationem, nos ad divinam non perveniremus regenerationem, natus est, ut renasceremur. Christus natus est, nemo dubitet renasci: generatus est, non regenerandus. Cui enim necessaria erat regeneratio, nisi cujus damnata est generatio? Fiat itaque in cordibus nostris misericordia ejus. Portavit eum mater in utero: portemus et nos in corde. Gravidata est virgo incarnatione Christi: gravidentur pectora nostra fide Christi. Peperit virgo Salvatorem: pariat anima nostra salutem, pariamus et laudem. Non simus steriles: animae nostrae Deo sint foecundae.

IV. Generatio Christi a patre sine matre, et a matre sine patre: ambae mirabiles. Prima, aeterna, secunda, temporalis. Natus est aeternus de aeterno. Quid miraris¹? Deus est. Sit consideratio Divinitatis: et perit causa admirationis. Transeat admiratio, ascendat laudatio: fides adsit, crede quod factum est. Parum-ne pro te humiliatus est Deus? Qui Deus erat, factus est. Angustum erat diversorium, involutus pannis, in praesepe positus est, quis non admiretur? Ille qui mundum implet, in diversorio locum non invenit. In praesepio positus cibus noster est factus. Accedant ad praesepe duo animalia, duo populi. « Cognovit bos possessorem suum, et asinus praesepe domini sui². » Noli erubescere Dei esse jumentum: Christum portabis, non errabis; ambulas per viam, sedet super te. Sedeat super nos Dominus, et quo vult nos dirigat: jumentum ipsius simus, ad Jerusalem eamus. Ipso insidente non opprimimur, sed elevamur: ipso ducente,

¹ Videtur deesse membrum alterum sententiae. Sunt et alii quidam loci forte minus integri: sed iis sanandis necessaria exemplaria nos deficiunt. —

² Isai. i, 3.

non errabimus, per ipsum ad ipsum eamus, ut cum nato hodie puero in perpetuum gaudeamus.

SERMO CXC¹.

In Natali Domini, VII.

I. DOMINUS noster Jesus qui erat apud Patrem antequam natus esset ex matre, non solum virginem de qua nasceretur, sed et diem quo nasceretur, elegit. Errantes homines plerumque eligunt dies, alius novellandi, alius ædificandi, alius proficiscendi, et aliquando etiam alius uxorem ducendi. Quod cum facit, ideo facit, ut inde aliquid natum feliciter nutriatur. Nemo tamen potest eligere diem, quo ipse nascatur. Sed ille potuit utrumque eligere, qui utrumque potuit et creare. Nec ita elegit diem, sicut eligunt qui fata hominum inaniter de siderum dispositione suspendunt. Non enim per diem felix factus est qui est natus; sed felicem fecit diem, quo nasci est ipse dignatus. Nam et dies nativitatis ejus habet mysterium lucis ejus. Sic enim dicit Apostolus: « Nox præcessit, dies autem appropinquavit: abjiciamus opera tenebrarum, et induamus nos arma lucis, sicut in die honeste ambulemus². » Agnoscamus diem, et simus dies. Nox enim eramus, cum infideliter vivebamus. Et quoniam ipsa infidelitas quæ totum mundum vice noctis obtexerat, minuenda fuerat fide crescente; ideo die Natalis Domini nostri Jesu Christi, et nox incipit perpeti detrimenta, et

¹ Alias de Diversis 61. — ² Rom. xiii, 12.

dies sumere augmenta. Habeamus ergo, fratres, solemnem istum diem; non sicut infideles propter hunc solem, sed propter eum qui fecit hunc solem. Quod enim Verbum erat, caro factum est¹, ut propter nos posset esse sub sole². Carne quippe sub sole: majestate autem super universum mundum, in quo condidit solem. Nunc vero et carne super istum solem, quem pro Deo colunt, qui mente cæci verum justitiæ non vident Solem.

II. Diem ergo istum Christiani, non divinæ nativitatis celebremus, sed humanæ, scilicet qua contemperatus est nobis; ut per invisibilem visibilem factum, a visibilibus ad invisibilia transiremus. Debemus enim fide catholica retinere duas esse nativitates Domini; unam divinam, alteram humanam: illam sine tempore, hanc in tempore. Ambas autem mirabiles: illam sine matre, istam sine patre. Si istam non comprehendimus, illam quando enarramus? Quis comprehendat novitatem novam, inusitatam, unicam in mundo, incredibilem credibilem factam, et toto mundo incredibiliter creditam; ut virgo conciperet, virgo pareret, virgo pariens permaneret? Quod humana ratio non invenit, fides capit: et ubi humana ratio deficit, fides proficit. Quis enim dicat non potuisse Dei Verbum per quod facta sunt omnia, facere sibi carnem etiam sine matre, sicut primum hominem sine patre fecit et matre? Sed quoniam utrumque sexum, id est, masculi et foeminae, ipse utique creavit; ideo utrumque sexum etiam nascendo voluit honorare, quem venerat liberare. Lapsus certe primi hominis nostis, quia non est ausus serpens loqui viro, sed ad eum dejiciendum foemineo usus est ministerio. Per infirmiore, obtinuit fortiorem: et qui per alterum penetravit, de utroque triumphavit. Ideo ut non

¹ Joan. 1, 14. — ² Cod. Cass. II, fol. 102: Nec ita sub sole, ut non et super solem. Carne quippe, etc.

possemus mortem nostram in foemina velut motu justi doloris horrere, eamque credere sine reparatione damnatam; Dominus veniens quærere quod perierat, utrumque voluit honorando commendare, quia utrumque perierat. In nullo igitur sexu debemus injuriam facere Creatori: utrumque ad sperandam salutem commendavit Nativitas Domini. Honor masculini sexus est in carne Christi: honor foeminini est in matre Christi. Vicit serpentis astutiam gratia Jesu Christi.

III. Uterque ergo sexus in eo qui hodie natus est renascatur, et celebret hodiernum diem: quo die non Dominus Christus esse coepit, sed qui erat semper apud Patrem, carnem quam accepit ex matre, in hanc lucem protulit: matri foecunditatem afferens, integritatem non auferens. Concipitur, nascitur, infans est. Quis est iste infans? Infans enim dicitur, quod non possit fari, id est, loqui. Ergo et infans, et Verbum est. Per carnem tacet, per Angelos docet. Nuntiatur pastoribus princeps pastorum: et in præsepi jacet fidelium cibaria jumentorum. Prædictum enim fuerat per Prophetam: « Agnovit bos possessorem suum, et asinus præsepe Domini sui¹. » Ideo in asello sedit, quando Jerusalem cum laudibus multitudinis præcedentis et consequentis intravit. Et nos agnoscamus, ad præsepe accedamus, cibaria manducemus, Dominum rectoremque portemus; ut ad celestem Jerusalem illo ducente veniamus. Infirmum est Christi ex matre nativitas; sed ex Patre ampla majestas. Habet in diebus temporalibus temporalem diem; sed ipse est dies æternus ex æterno die.

IV. Merito Psalmi ejus tanquam voce tubæ celestis accendimur, ubi audimus: « Cantate Domino Canticum novum, cantate Domino omnis terra. Cantate Domino,

¹ Isaï. 1, 3.

» et benedicite nomen ejus¹. » Agnoscamus ergo, et annuntiemus « diem ex die, » qui in carne natus est isto die. Dies Filius ex die Patre, Deus ex Deo, lumen ex lumine. Hoc est enim salutare, de quo alibi dicitur: « Deus » misereatur nostri, et benedicat nos; illuminet vultum » suum super nos, ut cognoscamus in terra viam tuam, » in omnibus gentibus salutare tuum². » Quod dixit, « in » terra; » hoc repetivit, « in omnibus gentibus: » et quod dixit, « viam tuam, » hoc repetivit, « salutare » tuum. » Ipsum Dominum dixisse meminimus: « Ego » sum via³. » Et modo cum Evangelium legeretur, audivimus Simeonem beatissimum senem responsum accepisse divinum, quod non gustaret mortem, nisi prius vidisset Christum Domini. Qui cum accepisset in manibus infantem Christum, et cognovisset parvulum magnum: « Nunc dimittis, inquit, Domine, servum tuum, secundum verbum tuum in pace: quoniam viderunt oculi » mei salutare tuum⁴. Bene ergo nuntiemus diem ex » die salutare ejus. Annuntiemus in gentibus gloriam » ejus, in omnibus populis mirabilia ejus⁵. » In præsepi jacet, sed mundum continet: ubera sugit, sed Angelos pascit: pannis involvitur, sed immortalitate nos vestit: lactatur, sed adoratur: locum in diversorio non invenit, sed templum sibi in credentium cordibus facit. Ut enim fieret fortis infirmitas, infirma facta est fortitudo. Magis ergo miremur, quam contemnamus ejus etiam carnalem nativitatem, et ibi agnoscamus tantæ propter nos celsitudinis humilitatem. Inde accendamus charitatem, ut perveniamus ad ejus æternitatem.

¹ Psal. xcvi, 1, 2. — ² Id. lxxvi, 2, 3. — ³ Joan. xii, 6. — ⁴ Luc. ii, 29, 30. — ⁵ Psal. xcvi, 2, 3.

SERMO CXCI¹.*In Natali Domini, VIII.*

I. VERBUM Patris per quod facta sunt tempora, caro factum, Natalem suum nobis fecit in tempore: et in ortu humano habere voluit unum diem, sine cuius nutu divino nullus volvitur dies. Ipse apud Patrem præcedit cuncta spatia sæculorum: ipse de matre in hac die cursibus se ingressit annorum. Homo factus, hominis factor: ut sugeret ubera, regens sidera; ut esuriret panis, ut sitiret fons, dormiret lux, ab itinere via fatigaretur, falsis testibus veritas accusaretur, iudex vivorum et mortuorum a iudice mortali iudicaretur, ab injustis justitia damnaretur, flagellis disciplina cæderetur, spinis botrus coronaretur, in ligno fundamentum suspenderetur, virtus infirmaretur, salus vulneraretur, vita moreretur. Ad hæc atque hujusmodi sustinenda pro nobis indigna, ut liberaret indignos; quando nec ille aliquid mali, qui propter nos tanta pertulit mala, nec nos boni aliquid merebamur, qui per eum tanta accepimus bona: propter hæc ergo, qui erat ante omnia sæcula sine initio dierum Dei Filius, esse in novissimis diebus dignatus est hominis filius; et qui de Patre natus, non a Patre factus erat, factus est in matre quam fecerat; ut ex illa ortus hic aliquando esset, quæ nisi per illum nunquam et nusquam esse potuisset.

II. Sic adimpletum est quod prædixerat Psalmus: « Ve-

¹ Alias de Diversis 60.

» ritas de terra orta est¹. » Maria virgo ante conceptum, virgo post partum. Absit enim ut in ea terra, hoc est, in ea carne unde orta est veritas, periret integritas. Nempe post resurrectionem suam, cum spiritus putaretur esse, non corpus, « Palpate, inquit, et videte, quia spiritus » carnem et ossa non habet, sicut me videtis habere². » Et tamen illius juvenilis corporis soliditas, non patientibus foribus se ad Discipulos intromisit³. Cur ergo qui potuit per clausa ostia magnus intrare, non potuit etiam per incorrupta membra parvus exire⁴? Sed neque hoc, neque illud volunt credere increduli. Ideo potius fides utrumque non credit. Ipsa est quippe infidelitas, cui nulla in Christo videtur esse Divinitas. Porro si fides Deum natum credit in carne, Deum non dubitat utrumque possibile; ut et corpus majoris ætatis non reserato aditu domus, intus positus præsentaret, et sponsus infans de thalamo suo⁵, hoc est, utero virginali, illæsa matris virginitate procederet.

III. Illic namque unigenitus Dei Filius humanam sibi dignatus est conjungere naturam, ut sibi capiti immaculato immaculatam consociaret Ecclesiam: quam Paulus apostolus virginem vocat, non solas in ea considerans etiam corpore virgines, sed incorruptas omnium desiderans mentes. « Desponsavi enim vos, inquit, uni viro, » virginem castam exhibere Christo⁶. » Ecclesia ergo imitans Domini sui matrem, quoniam corpore non potuit, mente tamen et mater est et virgo. Nullo itaque modo virginitatem matri suæ nascendo Christus ademit, qui Ecclesiam suam de fornicatione dæmonum redimendo virginem fecit. Ex cujus incorrupta virginitate procreatæ virgines sanctæ, quæ terrenas nuptias contemnentes, esse

¹ Psal. lxxxiv, 12. — ² Luc. xxiv, 39. — ³ Joan. xx, 19. — Vide Epistolam cxxxvii, n. 8. — ⁵ Psal. xviii, 6. — ⁶ 2 Cor. xi, 2, et Florus. Ibid.

etiam carne virgines elegistis, gaudentes celebrate solemniter hodierno die Virginis partum. Ille quippe est natus ex foemina, qui non est a masculo satus in foemina. Qui vobis attulit quod amaretis, matri non abstulit quod amatis. Qui sanat in vobis quod traxistis ex Eva, absit ut vitiaret quod dilexistis in Maria.

IV. Illa igitur cujus vestigia sectamini, et ut conciperet, cum viro non mansit; et cum pareret, virgo permansit. Imitamini eam quantum potestis; non foecunditate, quia hoc non potestis salva virginitate. Sola utrumque potuit, quorum vos unum habere voluistis; quia hoc perditis, si utrumque habere velitis. Sola utrumque potuit, quæ Omnipotentem peperit, per quem potuit. Solum enim unicum Dei Filium, isto unico modo fieri oportebat filium hominis. Nec tamen ideo non est vobis aliquid Christus, quia unius est Virginis foetus. Ipsum quippe vos, quem filium edere non potuistis carne, sponsum invenistis in corde: et talem sponsum, quem et redemptorem sic teneat felicitas vestra, ut peremptorem non timeat virginitas vestra. Qui enim matri virginitatem nec corporali abstulit partu, multo magis in vobis eam spiritali servat amplexu. Nec propterea vos steriles deputetis, quia virgines permanetis. Nam et ipsa pia integritas carnis, ad foecunditatem pertinet mentis. Agite quod ait Apostolus: quoniam non cogitatis ea quæ sunt mundi, quomodo placeatis maritis¹; cogitate quæ Dei sunt, quomodo illi in omnibus placeatis; ut non uterum foetibus, sed animum foecundum possitis habere virtutibus. Postremo omnes alloquor, omnibus dico; universam virginem castam, quam desponsavit Apostolus Christo, ista voce compello. Quod miramini in carne Mariæ, agite in penetralibus animæ.

¹ 1 Cor. VII, 52.

Qui corde credit ad justitiam, concipit Christum: qui ore confitetur ad salutem¹, parit Christum. Sic in mentibus vestris et foecunditas exuberet, et virginitas perseveret.

SERMO CXCVII².

In Natali Domini, IX.

I. HODIE « Veritas de terra orta est³, » Christus de carne natus est. Gaudete solemniter, et sempiternum diem hodierno quoque admoniti cogitate, æterna dona spe firmissima concupiscite; filii Dei esse accepta potestate præsumite. Propter vos temporalis effectus est temporum effector, propter vos in carne, apparuit mundi conditor, propter vos creatus est creator. Quid adhuc mortales mortalibus rebus oblectamini, et fugitivam vitam, si fieri posset, tenere conamini? Spes longe clarior effulsit in terris, ut terrenis vita promitteretur in cælis. Hoc ut crederetur, res incredibilior prærogata est. Deos facturus qui homines erant, homo factus est qui Deus erat: nec amittens quod erat, fieri voluit ipse quod fecerat. Ipse fecit quod esset, quia hominem Deo addidit, non Deum in homine perdidit. Miramur virginis partum, et novum ipsum nascendi modum incredulis persuadere conamur, quod in utero non seminato germen prolis exortum est, et a complexu carnis viscera immunia filium hominis protulerunt, cujus patrem hominem non tulerunt; quod virginitatis integritas et in conceptu clausa, et in partu

¹ Rom. X, 10. — ² Alias de Tempore 16. — ³ Psal. LXXXIV, 12.